

ODPIS

Sygn. akt VIII U 5860/14

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSR del. do SO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2016 r. w Poznaniu

odwołania **M. F., J. F.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 28 lipca 2014r., znak: (...)

w sprawie **M. F., J. F.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż J. F. jako pracownik u płatnika składek M. F. podlega ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu) od dnia 1 kwietnia 2014 roku.

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2014 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) oraz art. 83 § 1 k.c., stwierdził, że J. F. jako pracownik u płatnika składek M. F. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu od 1 kwietnia 2014 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż J. F. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 1 kwietnia 2014 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na pełen etat. Ponadto złożono dokumenty rozliczeniowe z wykazaniem podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne za 04/2014 r. w kwocie 2.000 zł, za 05/2014 r. w kwocie 0,00 zł, za 06/2014 r. w kwocie 0,00 zł. W okresie od 12 kwietnia 2014 r. do 25 kwietnia 2014 r. w/w pobierał wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, a od dnia 26 kwietnia 2014 r. złożył roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego. Ponadto w toku postępowania kontrolnego M. F. wskazał, iż zatrudnił swojego brata J. F. z uwagi na jego kompetencje i zdolności manualne. Zakres prac oraz terminy realizacji inwestycji zdecydowały o zatrudnieniu pracownika w pełnym wymiarze czasu pracy. J. F. został zatrudniony zgodnie z zawartą umową o pracę z dnia 1 kwietnia 2014 r. i pracował na stanowisku brygadzysty budowy – pracownika technicznego.

Miejszem wykonywania pracy był teren budowy w P.. Natomiast z uwagi na brak obsługi budowy, koordynowania prac, bieżące problemy z rozliczonym zadaniem spowodowane chorobą J. F. po krótkiej przerwie, która spowodowała dezorganizację oraz większe zaangażowanie M. F. budową, podjęto rozmowy które zaowocowały zawarciem umowy na koordynowanie budowy z firmą Usługi (...), który to wydelegował pracownika S. R. do obsługi budowy. M. F. pełni funkcję kierownika budowy. Podpisanie umowy w dniu 2 kwietnia 2014r. wymuszało zatrudnienie pracownika i podwykonawców, obecnie pracami budowlano – montażowymi zajmuje się firma (...).C.C.. Organ rentowy stwierdzi, że niezdolność do pracy powstała w krótkim okresie czasu, tj. 12 dni od dokonania zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych J. F.. Płatnik składek nie przedłożył także zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy. Natomiast zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych J. F. nastąpiło po czternastu dniach po dniu rozpoczęcia wykonywania pracy, tj. dnia 14 kwietnia 2014 r., i dwa dni po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o niezdolności do pracy. Organ rentowy zaznaczył także, iż płatnik składek po 2011 r. nie zatrudniał żadnego pracownika oraz po przejściu J. F. na zasiłek chorobowy, nie zatrudniono nikogo na jego miejsce, co może wskazywać na to, że nie było szczególnej potrzeby zatrudnienia pracownika na tym stanowisku. W ocenie Zakładu zamiarem stron stosunku pracy nie było rzeczywiste świadczenie pracy. Zawarcie umowy o pracę między ww. płatnikiem składek a Panem J. F. było czynnością pozorną, mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby tj. zasiłku chorobowego, a wykorzystanie tej umowy jako podstawy do ubezpieczenia było świadomym wprowadzeniem w błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 1 września 2014 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **M. F.** złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez stwierdzenie, iż w okresie od 1 kwietnia 2014 r. J. F. jako pracownik u płatnika składek M. F. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

Uzasadniając podniósł, iż nie ma żadnych podstaw do uznania, że umowa o pracę zawarta pomiędzy odwołującym a pracownikiem J. F. była zawarta jedynie dla pozorów. Przedłożony w toku postępowania wyjaśniającego materiał dowodowy jednoznacznie potwierdza, że J. F. faktycznie świadczył pracę, a pracodawca pracę tę przyjmował. Fakt wykonywania pracy przez pracownika potwierdza w szczególności protokół przekazania placu budowy z dnia 2 kwietnia 2014 r., notatka służbowa z dnia 8 kwietnia 2014 r., lista obecności i lista plac, a także oświadczenia inwestora i inspektora nadzoru. Zdaniem odwołującego organ rentowy w żaden sposób nie dokonał oceny dowodów przedstawionych przez odwołującego, a tym bardziej nie zakwestionował wiarygodności w/w dokumentów. Wnioski wskazane w decyzji nie mają oparcia zarówno w stanie faktycznym, jak i w stanie prawnym. Ustalenie pozorności umowy o pracę musi opierać się na pewnych i nie budzących żadnych wątpliwości ustaleniach, że strony podpisując umowę podpisały ją bez zamiaru realizacji postanowień w niej zawartych.

Natomiast fakt, że pracownik przystąpił wykonywania obowiązków powierzonych przez pracodawcę obowiązków, a pracodawca pracę odbierał skutkuje niemożnością przypisania takiej umowie przymiotu pozorności. /vide odwołanie k. 2-7 akt VIII U 5860/14/

Dnia 9 września 2014 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **J. F.** złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie, że w okresie od 1 kwietnia 2014 r. jako pracownik u płatnika składek M. F. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

Odwołanie J. F. zawiera uzasadnienie tożsame z uzasadnieniem odwołania M. F.. /vide odwołanie k. 2-8 akt VIII U 5861/14/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. w odpowiedziach na odwołania przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania. /vide odwołania k.11-13 akt VIII U 5860/14 i k. 14-17 akt VIII U 5861/14/

Zarządzeniem z dnia 25 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zarządził połączyć sprawy VIII U 5861/14 ze sprawą VIII U 5860/14 celem łącznego prowadzenia i rozstrzygnięcia. /vide zarządzenie k. 19 akt VIII U 5861/14/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. F. jest z zawodu zbrojarzem-betoniarzem. W zawodzie odwołujący pracował w latach 1975-1977, a od 1978 r. do 1990 r. pracował jako traktorzysta. W latach 1994-2003 odwołujący pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy.

dowód: świadectwa pracy (k. 61-63, 65), zaświadczenie z ZUS (k. 67), kwestionariusz osobowy (k. 69)

M. F. od dnia 29 marca 2004 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) Przedsiębiorstwo Handlu i Usług, której przedmiotem są roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych. Siedziba działalności mieści się w P. przy ulicy (...).

dowód: odpis z (...) w aktach organu rentowego

Dnia 2 kwietnia 2014 r. M. F. zawarł z Hurtownią (...) umowę, której przedmiotem są prace budowlane, instalacyjne, elektryczne związane z budową budynku usługowo-poligraficznego z zapleczem socjalnym w P.. Zgodnie z postanowieniami umowy roboty budowlane miały zostać zrealizowane do dnia 22 września 2014 r.

W związku z zawarciem powyższej umowy został w dniu 2 kwietnia 2014 r. sporządzony protokół przekazania terenu budowy, który został przekazany wykonawcom, tj. firmie (...) s.c. i firmie (...).

dowód: umowa z dnia 02.04.2014 r. oraz protokół w aktach organu rentowego

W związku z zawarciem tej umowy M. F. zdecydował się na zatrudnienie osoby, która byłaby obecna na obiekcie i przekazywałaby mu informacje. Uznał, iż taką osobą będzie jego brat, J. F..

Umową o pracę z dnia 1 kwietnia 2014 r. J. F. został zatrudniony przez M. F. na czas określony, tj. od 1 kwietnia 2014 r. do 31 października 2014 r., na stanowisku brygadzysty budowy – pracownika technicznego. Odwołujący został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, a wynagrodzenie zostało ustalone w wysokości 2.000 zł brutto.

Do zakresu obowiązków J. F. jako pracownika zatrudnionego na stanowisku pracownika technicznego / brygadzysty budowy należało:

- wsparcie kierownika budowy w zakresie przygotowania i organizacji budowy oraz ścisła współpraca na każdym etapie realizacji inwestycji,
- nadzór realizacji powierzonego odcinka robót zgodnie z wymaganiami kontraktu, dokumentacją techniczną, harmonogramami i planami organizacji robót oraz z wymaganiami prawa budowlanego,
- kontrola dostaw i stanu materiałów na budowie,
- opracowanie harmonogramów postępu robót,
- sporządzanie przedmiotów robót,
- kontrola jakości prac, terminowości, postępu wykonywanych robót oraz dokumentacji technicznej,
- zapewnienie przestrzegania zasad BHP, PPOŻ i ochrony środowiska,
- wsparcie kierownika budowy w zakresie demobilizacji zaplecza budowy po zakończeniu realizacji inwestycji,
- współpraca z projektantem i kierownikiem budowy,
- rozplanowywanie robót i ich realizację zgodnie z planem,
- kierowanie pracą podległego zespołu,

- prowadzenie budowy pod kątem technicznym,

Natomiast do czynności w ramach uprawnień i odpowiedzialności należało:

- przygotowanie obmiarów do wyceny ofert,
- nanoszenie zmian w projektach,
- obsługa dokumentacji technicznej i projektowej,
- przegląd, kontrola i ocena dokumentacji technicznej,
- monitorowanie terminowości dostaw urządzeń i materiałów oraz ich kontrola pod względem dostaw z harmonogramem i zweryfikowaną dokumentacją techniczną,
- nadzór nad usunięciem niezgodności w dokumentacji technicznej,
- czuwanie nad tym, aby praca podległych mu pracowników była realizowana zgodnie z przepisami i zasadami bhp.

dowód: podanie o pracę (k. 73), umowa o pracę z dnia 01.04.2014 r. (k. 71), zakres czynności pracownika (k. 68); zeznania odwołującego M. F. (k. 132v-133)

Dnia 2 kwietnia 2014 r. pracodawca wystawił J. F. skierowanie na badania okresowe. Badanie miało zostać przeprowadzone przy ulicy (...).

dowód: skierowanie (k. 72); zeznania odwołującego M. F. (k. 132v-133)

W związku z zawarciem umowy o pracę J. F. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, chorobowego, wypadkowego od dnia 1 kwietnia 2014 r. Dokument zgłoszeniowy został przekazany do organu rentowego dnia 14 kwietnia 2014 r.

dowód: zeznania świadka S. K. (k. 206); zeznania odwołującego M. F. (k. 132v-133)

J. F. jako osoba zatrudniona na stanowisku pracownika technicznego – majstra budowy dokonywał pomiarów, sprawował kontrolę jakości, a także zajmował się organizacją logistyki towarów na budowie, a więc typowe rzeczy organizacyjne. Odwołujący wspólnie z J. F. rozwiązywali także bieżące problemy, które pojawiały się na budowie. Takich uzgodnień dokonywał także z P. S. z firmy (...) s.c. i M. S., jako podwykonawcą firmy (...) s.c. Ponadto J. F. zajmował się wykopami, wytyczaniem osi fundamentów, koordynacją ruchów zbrojarskich i początkiem murowania ścian fundamentów. Natomiast na początkowym etapie prac budowlanych odwołujący J. F. zajmował się pomiarami i sporządzaniem niezbędnej dokumentacji.

Na budowie pojawiły się problemy związane z różnicą wysokości budynków, co było związane z koniecznością dobudowania już do istniejącego budynku nowej części. W tym celu P. N. konsultował się m.in. z J. F., który został mu przedstawiony jako osoba do konsultacji.

dowód: zeznania świadków: M. S. (k. 40v-41), S. R. (k. 41-42), P. S. (k. 42), P. N. (k. 131v), T. P. (k. 132); zeznania odwołujących: M. F. (k. 132v-133), J. F. (k. 206)

W trakcie początkowych prac na budowie stwierdzono brak fundamentów istniejącej już części hali produkcyjnej. Na tę okoliczność dnia 8 kwietnia 2014 r. sporządzono notatkę służbową, pod którą podpisał się odwołujący J. F. jako przedstawiciel (...), a także S. R. z firmy Usługi Budowlane i (...) z (...) s.c.

dowód: notatka służbowa w aktach organu rentowego

Dnia 11 kwietnia 2014 r. wieczorem J. F. bardzo źle się czuł, w związku z czym zadzwonił do swojego brata. W międzyczasie sąsiedzi zatelefonowali po pogotowie, które odwoziło odwołującego do szpitala.

W wyniku przeprowadzonego badania KT głowy stwierdzono udar niedokrwienny mózgu. Od dnia 12 kwietnia 2014 r. odwołujący J. F. stał się niezdolny do pracy.

dowód: dokumentacja medyczna, w tym karta przyjęcia na oddział ratunkowy z dnia 11.04.2012 r. (k. 152-165); zeznania odwołującego M. F. (k. 132v-133)

Po zachorowaniu J. F., dnia 4 maja 2014 r. M. F. zawarł z R. D. prowadzącym działalność pod nazwą Usługi (...) umowę o pełnienie funkcji koordynatora budowy (majstra budowy) przy budowie zakładu usług poligraficznych z zapleczem socjalnym oraz zbiornikiem na ścieki, a także rozbudowie budynku mieszkalnego na działce nr (...) w P.. W związku z zawarciem powyższej umowy R. D. delegował do wykonywania w/w obowiązków S. R.. Umowa została zawarta na okres do 30 dni od dnia zgłoszenia zakończenia robót.

Dnia 31 lipca 2014 r. R. D. wystawił (...) M. F. fakturę VAT za pełnienie funkcji koordynatora budowy na kwotę 5.535 zł.

dowód: umowa z dnia 04.05.2014 r. w aktach organu rentowego, faktura VAT (...) (k. 10)

Wynagrodzenie J. F. za kwiecień 2014 r. odebrała jego żona A. F..

dowód: lista płac (k. 182)

W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą M. F. wykazał w zeznaniu podatkowym za rok 2013 przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 82.515,81 zł, koszty uzyskania przychodów w kwocie 103.020,57 zł oraz stratę w wysokości 20.504,76 zł.

dowód: PIT-36 w aktach organu rentowego

Na skutek przebytego udaru niedokrwiennego mózgu J. F. pozostaje pod stałą opieką lekarską. W trakcie wizyty dnia 30 października 2014 r. u odwołującego stwierdzono niedowład połowiczny prawostronny po rozległym udarze mózgu i kraniotomii odbarczającej, stan po plastyce kości czaszki, nadciśnienie tętnicze, przewlekły zespół bólowy kręgosłupa na tle zmian zwyrodnieniowych i dyskopatii szyjnej i lędźwiowo-krzyżowej, żyłaki kończyn dolnych. Przed wystąpieniem udaru dnia 11 kwietnia 2014 r. odwołujący nie leczył się.

dowód: dokumentacja medyczna (k. 83-86); zeznania odwołującego J. F. (k. 206)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań odwołujących J. F. i M. F., zeznań świadków M. S., S. R., P. S., P. N., T. P. i S. K. oraz na podstawie dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i aktach niniejszej sprawy.

Sąd uznał za wiarygodne w całości **dokumenty** zawarte w aktach pozwanego organu rentowego oraz w aktach niniejszej sprawy, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez strony postępowania, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Dlatego dokumentom tym dano wiarę i na ich podstawie poczyniono ustalenia faktyczne. Także wszelkie dokumenty prywatne Sąd wziął pod uwagę, nie powziąwszy zastrzeżeń co do ich autentyczności i wartości dowodowej, wobec faktu, że żadna ze stron w toku postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości.

Sąd dał wiarę **zeznaniom odwołujących J. F. i M. F.** Ubezpieczony i płatnik składek przekonująco opisali motyw, charakter i przebieg zatrudnienia ubezpieczonego, okoliczności jego nieobecności chorobowych. Ich relacje były logiczne i konsekwentne, korespondowały zarówno ze sobą nawzajem, jak i ze zgromadzonymi w sprawie dokumentami tworząc spójną, logiczną całość – przekonujący obraz stanu faktycznego sprawy. Odwołujący

potwierdzili zakres prac wykonywanych przez odwołującego J. F. obowiązków oraz fakt, że przyczyną jego niezdolności do pracy był udar niedokrwienny mózgu.

Z zeznaniami odwołujących korespondują wiarygodne **zeznania świadków**, które są spójne, szczególnie w zakresie relacji o czynności realizowanych przez odwołującego J. F. w ramach obowiązków pracowniczych.

Na rozprawie dnia 5 kwietnia 2016 r. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika organu rentowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność zdolności ubezpieczonego do pracy w dacie zawarcia umowy o pracę. W ocenie Sądu przeprowadzenie w/w dowodu nie znajduje uzasadnienia przy uwzględnieniu zapisów znajdujących się w dokumentacji medycznej, z której niewątpliwie wynika, iż odwołujący nie leczył się przed dniem 11 kwietnia 2014 r. Należy mieć na uwadze również i to, że udar niedokrwienny mózgu był zdarzeniem nagłym stąd też ustalenie, że w dacie zawarcia umowy o pracę odwołujący J. F. był zdolny do pracy pozostaje bez wpływu na samo zdarzenie z dnia 11 kwietnia 2014 r.

Sąd oddalił także wniosek pełnomocnika organu o przeprowadzenie wywiadu w urzędzie skarbowym na okoliczność odprowadzenia zaliczki na podatek, jak również o zobowiązanie odwołującego do złożenia odpisu z książki przychodów i rozchodów celem wykazania ujęcia wypłaty wynagrodzenia i zaliczki na podatek. Przedmiotem niniejszego postępowania jest ustalenie czy odwołujący J. F. faktycznie świadczył pracę na rzecz płatnika M. F.. Natomiast przeprowadzenie dowodu z w/w dokumentów w żadnym stopniu nie pozwoli na ustalenie powyższego faktu. W ocenie Sądu dotychczas przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na poczynienie wiarygodnych ustaleń faktycznych odnośnie do faktu wykonywania pracy przez odwołującego J. F.. Natomiast zwracanie się do odpowiednich instytucji, jak również zobowiązanie samego odwołującego M. F. do przedłożenia kolejnej dokumentacji spowodowałyby wyłącznie niepotrzebne przedłużenie postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołania M. F. i J. F. zasługiwały na uwzględnienie.

Kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy organ rentowy zasadnie uznał, że J. F. jako pracownik u płatnika składek M. F. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 kwietnia 2014 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które są pracownikami od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Ponadto zgodnie z art. 11 ust. 1 w/w ustawy osoby te obowiązkowo podlegają ubezpieczeniu chorobowemu.

Definicja pojęcia „pracownik” zawarta została w art. 2 k.p., zgodnie z którym za pracownika uważa się osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. W myśl art. 22 ust. 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Z kolei w myśl art. 11 k.p. nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika.

Użyty w art. 2 k.p. zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem, a pracodawcą więzi prawnej, która jest warunkiem koniecznym, a zarazem wystarczającym, dla przyznania danej osobie statusu pracownika. Tą więzią jest pozostawanie w stosunku pracy, o którym mowa w przytoczonym powyżej.

Stosunek pracy uzewnętrznia wolę umawiających się stron, z których jedna deklaruje wolę świadczenia pracy natomiast druga stworzenie stanowiska pracy i zapewnienie świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Samo zawarcie umowy o pracę nie stanowi przesłanki nawiązania pracowniczego stosunku ubezpieczenia społecznego, taką

przesłanką jest zatrudnienie rozumiane jako wykonywanie pracy w stosunku pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II UKN 692/99).

Zatem, chociaż według art. 11 k.p. dla nawiązania stosunku pracy niezbędnymi, a według art. 26 k.p. wystarczającymi, są zgodne oświadczenia woli pracodawcy i pracownika, to dla objęcia ubezpieczeniem społecznym jest istotne to, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy, oraz to czy zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany. Innymi słowy, celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być, więc faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach określonych zawartą umową.

W obowiązującym orzecznictwie dużo uwagi poświęca się kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Wskazuje się m.in., iż do ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak zawarcie umowy o pracę, przygotowanie zakresu obowiązków, zgłoszenie do ubezpieczenia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 14 lutego 2013 r., III AUa 1432/12). Warunkiem powstania pracowniczego ubezpieczenia społecznego jest istnienie faktycznego stosunku pracy. O ważności stosunku pracy decyduje to, czy oświadczenia woli zawarte w umowie o pracę łączącej strony nie zawierają wad, które powodowałyby ich nieważność, bądź bezskuteczność. Dla ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy, nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak podpisanie umowy o pracę, zgłoszenie do ubezpieczenia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki wynikające z umowy o pracę i to czyniły. Zgodnie z dyspozycją art. 22 k.p. stosunek pracy charakteryzuje się pewnymi szczególnymi cechami: konieczność osobistego wykonywania pracy, podporządkowanie pracodawcy, wykonywanie pracy na jego rzecz i ryzyko oraz odpłatność pracy. Istotą stosunku pracy jest zatem, aby m.in. praca odbywała się pod kierownictwem pracodawcy i by pracownik stosował się do jego poleceń związanych zwłaszcza z organizacją i przebiegiem pracy. Świadcząc umowę o pracę pracownik jest podporządkowany pracodawcy, co do czasu, miejsca i sposobu jej wykonywania. Stosunek pracy jest stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. Po stronie pracownika musi zatem istnieć chęć świadczenia pracy oraz możliwość jej świadczenia, a po stronie pracodawcy potrzeba zatrudnienia i korzystania z tej pracy za wynagrodzeniem (zob. wyrok Sadu Apelacyjnego w Gdańsku z 14 października 2014 r., III AUa 25/14).

Niewątpliwie podstawą objęcia J. F. obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym miała być umowa o pracę zawarta pomiędzy nim a odwołującym M. F.. Zdaniem pozwanego organu rentowego zawarcie umowy o pracę było czynnością pozorną mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby tj. zasiłku chorobowego, a wykorzystanie tej umowy jako podstawy do ubezpieczenia było świadomym wprowadzeniem w błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Strony, więc udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwykła pozorność ma miejsce, gdy pod pozorowaną czynnością prawną nic się nie kryje. Najczęściej czynność taka ma na celu ukrycie innej rzeczywistej i zamierzonej czynności prawnej. W wyroku z dnia 23 czerwca 1986 r. (I CR 45/86 nie publ.) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność, jako wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz. Obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy.

Przepis art. 83 k.c. charakteryzuje zatem czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie:

- 1) oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów,

- 2) oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie,
- 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej
- 4) jedynie dla pozoru.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego, iż zamiar obejścia prawa poprzez „fikcyjne” zawarcie umowy o pracę dotyczy jedynie zawarcia takiej umowy o pracę, która nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia oraz że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy – art. 58 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy (vide np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. II UK 141/04).

W tym miejscu warto również zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001 r. (OSNAP 02.21.527), w którym wskazano, iż nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował.

Istota postępowania sprowadzała się do rozstrzygnięcia kwestii faktycznych i wynikających z nich oraz z nimi powiązanych kwestii prawnych, a spór koncentrował się na ustaleniu czy umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2014 r. stanowiła z mocy art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważną czynność prawną, która nie mogła rodzić skutków w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd nie podziela stanowiska pozwanego organu rentowego opartego na uznaniu, iż strony zawarły umowę o pracę dla pozoru lub w celu obejścia prawa, co stanowi o nieważności tej umowy w świetle art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., a w konsekwencji o niepodleganiu odwołującego J. F. pracowniczym ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 kwietnia 2014 r..

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie jednoznacznie wynika, że odwołujący rzeczywiście świadczył pracę w ramach zawartej umowy o pracę. Wskazują na to zgodne zeznania odwołujących, ale również złożone w toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym dokumenty pracownicze – te związane z nawiązaniem stosunku. Świadkowie zeznający przed Sądem potwierdzili, iż odwołujący J. F. faktycznie wykonywał prace na budowie w P. związane z wykonywaniem pomiarów, prowadzeniem początkowej dokumentacji dotyczącej budowy. Ponadto potwierdzili, iż poznali J. F. przy budowie drukarni oraz był im przedstawiony jako majster budowy. Świadkowie M. S. i P. S. potwierdzili, iż konsultowali się z odwołującym J. F. w związku z problemami, które pojawiły się przy budowie. Natomiast świadek S. R. podał, iż początkowo na budowie był obecny raz w tygodniu, ale po zachorowaniu odwołującego i podpisaniu umowy pomiędzy M. F. a R. D. na koordynację wszelkich robót w ramach inwestycji w P., był codziennie na budowie. Również P. narewski i T. P. potwierdzili, że widywali J. F. na początku kwietnia 2014 r., a od połowy miesiąca nie było już go na budowie.

Z zeznań świadków oraz odwołującego M. F. wynika, że odwołujący J. F. wypełniał swoje obowiązki stale i codziennie na budowie, według wytycznych pracodawcy. Pracodawca sprawował zaś nad nim nadzór.

Stąd też zdaniem Sądu, odwołujący rzeczywiście wykonywał pracę na warunkach określonych w pisemnej umowie zawartej w dniu 1 kwietnia 2014 r. będąc zatrudnionym na stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom (brygadzisty budowy – pracownika technicznego).

Także względy ekonomiczno – organizacyjne i potrzeba utworzenia danego stanowiska pracy nie mogą dyskwalifikować zawartej umowy. Utworzenie bowiem konkretnego stanowiska pracy i zatrudnienie pracownika celem realizacji przypisanych do niego zadań leży w sferze samodzielnych decyzji pracodawcy, który ponosi konsekwencje podjętej decyzji. Sąd nie ma przy tym potrzeby ustalania istnienia ekonomicznego i organizacyjnego uzasadnienia zatrudnienia pracownika. Należy jednak zaznaczyć, iż zostało logicznie i jasno wytłumaczone przez

strony to, z czego wynikała potrzeba M. F. zatrudnienia jego brata J. F.. Pozwany nie wykazał by pracodawca – odwołujący M. F. – złożył pozorne oświadczenie woli.

Natomiast stwierdzony u odwołującego J. F. udar niedokrwienny mózgu w dniu 11 kwietnia 2014 r. był zdarzeniem nagłym, a zatem nie można uznać, iż odwołujący był świadomy istnienia schorzeń, które w najbliższym czasie mogą doprowadzić do udaru. Zwłaszcza, że wcześniej odwołujący nie leczył się. Powyższe oznacza także, iż strony umowy nie mogły przewidzieć takiej sytuacji, że odwołujący zaledwie po 10 dniach pracy będzie niezdolny.

Zaznaczyć także należy, iż obowiązek wynikający z art. 229 k.p. obciąża pracodawcę, ale obowiązek ten dotyczy wyłącznie skierowania pracownika na badania lekarskie. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, M. F. w dniu 2 kwietnia 2014 r. zobowiązał J. F. do wykonania takich badań i skierowanie zostało osobiście przez niego odebrane. Jednocześnie z zeznań płatnika wynika, iż odwołujący takie badania wykonał, ale nie przedstawił zaświadczenia o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku wynikającym z umowy z 1 kwietnia 2014 r.

Sytuacja, gdy pracodawca nie skieruje pracownika na badania, jak i w przypadku, gdy pracownik zostanie skierowany, jednak badań nie przeprowadzi, a mimo to pracodawca dopuści go do pracy, nie może prowadzić do stwierdzenia, że świadczenie pracownika ma charakter niepełnowartościowy albo do innych negatywnych dla niego konsekwencji. Zakaz dopuszczenia do pracy skierowany jest wyłącznie do pracodawcy. Bez względu na to, czy badań nie przeprowadzono z powodu okoliczności leżących po stronie pracodawcy, czy pracownika, dopuszczenie do pracy stwarza ryzyko wyłącznie dla pracodawcy. Nie ma on zatem prawa ograniczania pracownika w jego prawie do wynagrodzenia, powołując się na brak zaświadczenia o zdolności do pracy na określonym stanowisku. Pracodawca naraża się natomiast na ryzyko odpowiedzialności związanej z wystąpieniem choroby zawodowej albo wypadku przy pracy, a także odpowiedzialności za ewentualne szkody wyrządzone osobom trzecim (vide „Kodeks Pracy. Komentarz.” M. Gersdorf, M. Raczkowski, K. Rączka, Lexis Nexis 2010 r.).

Reasumując, fakt świadczenia przez odwołującego J. F. pracy i odbierania tej pracy przez odwołującego M. F., jako pracodawcę świadczy o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia objęty art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 2 kodeksu pracy. Do objęcia pracowniczemu ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia lub wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę.

W związku z powyższym, na podstawie w/w przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż J. F. jako pracownik u płatnika składek M. F. podlega ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu) od dnia 1 kwietnia 2014 r.

/-/ Maciej Nawrocki